

Peru

Innehåll

1. Landkommentar	3
1.1 Den politiska utvecklingen	3
1.2 Ekonomisk utveckling	4
1.3 Social utveckling	5
2. Utvecklingssamarbetets inriktning och planeringsläget	6
3. Pågående projekt- och programinsatser	7
3.1 Direktstöd	7
3.2 Svenska enskilda organisationer	9
3.3 KTS-kontraktsfinansierat tekniskt bistånd	9
4. Övrigt utvecklingssamarbete	10
4.1 Regionala insatser med inverkan på Peru	10
4.2 Internationella kurser	11
4.3 JPO/BBE	11
5. Givarsamordning	12
6. Administration, bemanning	13

1. Landkommentar

1.1 Den politiska utvecklingen

Under 2002 satte den peruanska regeringen igång en decentraliseringsprocess i landet som inleddes med val till regionala styren i november. De nyvalda ämbetsmännen intog sina poster vid årsskiftet. Ett nationellt decentraliseringsråd (*Consejo Nacional de Descentralización*) vars roll är att agera som länk mellan de regionala regeringarna och den centrala regeringen hade instiftats några månader dessförinnan.

Den pågående decentraliseringsprocessen möter en komplex problem-bild, vilket kanske inte var helt oväntat, både med tanke på att det hela sattes igång hastigt (som exempel på dålig planering kan nämnas att grundläggande lagstiftning inte antogs i kongressen förrän nio dagar före valet) och att det finns starka regionala krafter som försvårar relationen till den centrala regeringen. Det faktum att regeringspartiet inte vann i någon av regionerna och APRA-partiet vann i hälften, bidrar även det till instabilitet. Dessutom saknas förvisso regional och lokal kompetens i de flesta fall.

Ett reformarbete av konstitutionen är på gång. Det är dock ännu inte helt klart om man ska ta fasta på konstitutionen från 1979 (den som gällde innan Fujimoris kuppbaserade grundlag från 1992) eller utarbeta en helt ny grundlag.

I augusti månad förra året antogs Lagen om transparens och tillgång till information (*Ley de transparencia y acceso a la información*). Flera myndigheter, bl.a. ombudsmannaämbetet har dock anmodat om en reform av delar av lagen då den bitvis anses vara okonstitutionell. Det permanenta utskottet i kongressen ändrade på grundval av detta och andra initiativ vissa artiklar i lagen som införlivades i februari 2003.

Ett förslag till ny partilag har utarbetats under perioden på initiativ av organisationen Transparencia och International IDEA och med stöd från Sida (se vidare under Stärkandet av det civila samhället).

På grundval av CIDH's dom i januari rörande inkonstitutionalitet av ett antal terroristlagar som antogs under Fujimoriregeringen har konstitutionsdomstolen (*Tribunal Constitucional*) utlåtit dom vari man förklarar ett antal terroristlagar som ogiltiga. Totalt omfattas drygt 1900 personer anklagade för terrorism och landsförräderi, som alltså kan få sina domar

reviderade. Man har varit mycket noga med att informera allmänheten om att detta inte innebär att fängslade terrorister automatiskt släpps fria. Däremot är det bråttom med nya antirerroristlagar för att täcka det legala tomrum som uppstått.

Det blir allt mer tydligt att president Toledo har givit vika för påtryckningar från sitt parti, Peru Posible, samt för risken för intern splittring inom partiet och börjat tillsätta partifolk, i princip högt uppsatta partimedlemmar, på olika poster inom den offentliga förvaltningen. Denna slags klientilism kan inte alltid garantera att posterna tillsätts med trovärdiga och kvalificerade personer och ses inte med goda ögon av allmänheten.

Moderniseringen av statsförvaltningen ligger i startgroparna, men de enormt stela strukturerna och befintliga maktrelationerna inom de statliga institutionerna gör allt försök till reform mycket tungrott. Ärlighet och reformvänlighet anses fortfarande snarare som obekvämligheter i vissa delar av den statliga sektorn. Dessutom avvaktar man ett lån från IDB (Interamerikanska Utvecklingsbanken) för att kunna genomföra moderniseringen.

President Toledos popularitet fick ett litet uppsving (26%) under årets sista månader mest tack vare att han slutligen erkände en utomäktenskaplig dotter efter 13 års faderskapsrättegång och starka politiska påtryckningar. Dock är populariteten nere i runt 20% återigen i slutet på mars.

1.2 Ekonomisk utveckling

Med en BNP ökning på 4,5% under 2002 är Peru det land i Latinamerika som uppvisar den största ekonomiska tillväxten.

Peru upplever rekordnivåer både på import och exportsidan.

För Peru har dessutom landrisken minskat med 131 punkter under de första tre månaderna (från 610 till 479) år 2003.

BNP ökningen under januari månad var 4,6% vilket som sagt tyder på en robust tillväxt av ekonomin. Desto mer uppmuntrande är att den ledande sektorn i ekonomin är tillverkningsindustrin.

Inflationen i februari var 0,47% vilket ger en 12 månaders prognos om en inflation på 2,8%. En stor del av inflationen beror på bensinprisökningen som följd av höjningar på världsmarknaden i Irak-krigets spår. I Perus fall har detta blivit ett politiskt tema då oro uppstår bland konsumenter och företagare.

Både exporten och importen upplever ökade volymer. I januari var siffrorna vad gäller importen 20% högre än januari förra året vilket dessutom är den högsta månadssiffran på fyra år. Exporten har ökat med imponerande 32,7%. Inom exportsektorn är det guld som är framstående. Guldexporten ökade med 95% från januari 2002 till januari 2003. Guld utgör nästan 25% av den totala exporten.

1.3 Social utveckling

I december antog utbildningsutskottet i kongressen utlåtandet om ny allmän utbildningslag efter 1 1/2 års arbete, under vilka man haft samtal med privata och offentliga organisationer och även med utländska organ. När väl lagen antas i kongressen kommer de nybildade regionerna att ha autonomi att bestämma innehållet i regionens utbildning inom ramen för den centrala regeringens riktlinjer. En annan viktig punkt är att budgeten för utbildningssektorn inte bör understiga 6% av BNP.

Inom antikorrupsionsarbetet fortsätter man med förhör och rättegångar där Montesinos (f.d. säkerhetschefen under Fujimoriregeringen) är huvudanklagad. Han är direkt anklagad i drygt 80 rättegångar varv ännu endast några få har avklarats.

Berörda myndigheter har kört fast vad gäller utlämnandet av Fujimori från Japan. Samtidigt har INTERPOL utgivit en internationell häktningsorder för Fujimori.

Allmänna säkerheten har länge varit ett centralt tema. Detta gäller både brottsligheten i allmänhet men även sociala sammanstötningar som resultat av blockader, manifestationer, strejker m.m. Av de olika lagförslag som presidenten lagt fram för kongressen har fem olika lagar antagits av kongressens permanenta utskott.

Narkotikaproblematiken har fått en ny dimension i Peru den senaste tiden i om att kokabönderna är mer organiserade och även tar till proteståtgärder. I Huallaga-området pågår en strejk på obestämd tid och i Apurimac-området protesterar man mot arresteringen av en ledare för kokaodlarna. Kokabönderna upplever också att de stora summor pengar som kommit till områdena för alternativa odlingsprojekt snarare varit de enskilda organisationerna till gagn och ej de f.d. kokabönderna.

DIRANDRO (Narkotikapolisen) har under 2002 beslagtagit 128 ton narkotika, drygt dubbelt så mycket som året innan (54.4 ton).

Däremot har antalet arresteringar halverats. Den narkotika som beslagtagits mest är marijuana (106 ton), följd av basic paste (10 ton) och rent kokain (4.9 ton). Polisens beslagtagande koncentrerades till leverantörer av kemiska komponenter där beslagen ökat från 86 ton år 2001 till 434 ton år 2002. Man har även utrotat 6585 ha kokabladsodlingar samt 4 ha vallmoodlingar.

2. Utvecklingssamarbetets inriktning och planeringsläget

En ny strategi för utvecklingssamarbetet med Sydamerika inklusive Peru har utarbetats och gäller från och med 1 januari 2003.

Målet för utvecklingssamarbetet med Peru är demokratisk utveckling och försoning. För att uppnå det målet koncentreras det svenska utvecklingssamarbetet till följande tematiska områden inom Sidas verksamhetsgrenar *Demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter* respektive *Humanitära insatser och konfliktförebyggande*.

Inom den förstnämnda verksamhetsgrenen ämnar man arbeta med

- insatser som främjar **transparens och motarbetar korrruption, institutionsstärkande insatser** samt insatser som verkar för **folkligt deltagande** och inflytande i politiska beslutsprocesser
- insatser inom Mänskliga Rättigheter (MR) som verkar för **skydd och respekt för de mest utsatta befolkningsgruppernas rättigheter** (kvinnor, barn, ursprungsbefolkning, internflyktingar, funktionshindrade)
- insatser som främjar ett **fungerande rättsväsende** med betoning på modernisering av institutionernas arbetssätt, ökad tillgänglighet till rättvisa, minskad straffrihet, kunskap om mänskliga rättigheter hos fattiga och diskriminerade befolkningsgrupper

Inom den andra verksamhetsgrenen förespråkar strategin stöd till olika former av **försoning** mot bakgrund av de rekommendationer som den peruanska sannings- och försoningskommissionen kommer att presentera under 2003.

Sida kommer också att söka uppnå en större balans i stödet. Med tanke på att det redan finns stöd till MR sektorn och utsikter för fortsatt stöd inom försoning, försöker Sida på plats i Peru söka strategiska insatser inom antikorrupcion och institutionsstärkande.

3. Pågående projekt- och programinsatser

3.1 Direktstöd

- i) Defensoría del Pueblo: följderna av våldet och Sanningskommissionen

Sida-bidrag: 1.850.000 SEK för en 19 månaders period, juni 2001–dec 2002.

Detta projekt har slutförts enligt planerna under perioden. Då en del av aktiviteterna ej kunna genomföras av olika skäl håller man på att utarbeta ett förslag till användande av saldo. Beslut om detta kommer inte att tas förrän slutrapport för projektet föreligger.

- ii) Defensoría del Pueblo: Internflyktingprogrammet, PPPAV Fas II.

Sida-bidrag: 6.450.000 SEK för en treårsperiod (2000–2002).

Stödet till programmet avslutades enligt planerna i dec 2002. Fr o m årsskiftet ingår programmets arbete i en enhet på Defensorías huvudkontor och utgör en del av ett nytt svenskt stöd till ombudsmannaämbetet vars inriktning mer är institutionellt stöd inom ramen för ombudsmannaämbetets nya fem-åriga arbetsplan (se nedan).

- v) Defensoría del Pueblo: ”Institutionellt stärkande av Defensoría del Pueblo för att främja övervinnet av följderna av det politiska våldet i Peru”.

Sida-bidrag: 15.000.000 SEK för en fyraårsperiod jan 2003–dec 2006.

Projektet ämnar, inom ramen för ombudsmannaämbetets övergripande femåriga arbetsplan ”*Programa Marco*” specifikt inrikta sig på att på nationell nivå hantera problemställningar som uppstått till följd av det politiska våldet samtidigt som man tar vara på det arbetssätt man har använt sig av inom *Programa de Poblaciones Afectadas por la violencia – PPPAV* som till stor del fått stöd från Sverige (se ovan).

En del av stödet kommer också att gå till ombudsmannaämbetets arbete för att försöka genomföra ett antal av de rekommendationer som Perus sanningskommission (se nedan) kommer att lägga fram när de inom kort avslutar sitt uppdrag. En del rekommendationer kommer att vara direkt riktade som uppdrag till denna myndighet.

Samtidigt vill man förankra den kunskap och erfarenhet man erhållit inom *PPPAV* och *Secuelas* (se ovan) och sprida det inom ombudsmannens arbetet i avsikt att stärka institutionen.

Projektet omfattar också stora delar av de dagliga aktiviteterna som de två regionkontoren i Ayacucho och Huancayo utför, vilket innefattar att skydda befolkningen och försvara deras rättigheter, främja befolkningens kontroll över användandet av statliga medel och samtidigt övervaka den decentraliseringsprocess som nyligen satts igång.

Förutom stödet till ovan föreligger även stöd till en administrativ enhet på huvudkontoret i Lima vars uppgift är att arbeta fram nya rapporteringsrutiner, metodhandböcker samt att förbättra de datoriserade förbindelserna med ämbetets olika enheter, både i fält och i Lima samt mellan de olika kontoren.

iii) Sannings- och försoningskommissionen – (Comisión de la verdad y reconciliación).

Sida-bidrag: 2.200.000 SEK för en 12 månaders period jan 2002–jan 2003.

Kompletterande stöd på 1.000.000 SEK för resterande mandatperiod (jan 2003–juli 2003).

Stödet kanaliseras via ramavtalet med UNDP.

Den andra fasen av stödet (jan –juli 2003) går i sin helhet till att stödja slutarbetet inför Kommissionens slutrapport. En del är stödet till det juridiska team som arbetar med utredningar kring brott och kränkningar av de mänskliga rättigheterna genom att systematisera olika typer av brott, fastställa juridiska standards och praxis för ovan typ av straffbara handlingar. Arbetet omfattar också slutfasen av dokumentationen kring det historiska minnet om den nationella våldsprocessen.

iv) Fiscalía Especializada para desapariciones forzadas, ejecuciones extrajudiciales y exhumaciones – specialinstans inom åklagarämbetet för handläggning av olika MR-fall (både CIDH's rekommendationer gällande peruanska fall samt ledning av massgravsutgrävningar, mm):
Sida-bidrag: 1.500.000 SEK för perioden okt 2002–dec 2004

Stödet kanaliseras genom ramavtal med UNDP.

Den peruanska staten har officiellt åtagit sig att uppfylla de rekommendationer som OAS/CIDH har tillställt den peruanska regeringen gällande olika MR-fall och ett specialämbete upprättades i april 2002.

Det ansågs nödvändigt att upprätta denna instans då åklagarämbetet själv inte ansåg sig ha nödvändig specialkompetens. Samtidigt utnämndes en specialåklagare.

Projektet huvudmålsättning är att kunna bidra till att klargöra det som hänt under den politiska våldsperioden, bidra till att skapa rättvisa samt att bidra till kampen mot straffrihet.

Projekt påbörjades under perioden men starten har varit ganska trög beroende på byte av specialåklagare och andra institutionella hinder.

Stödet är direkt verksamhetsstöd som förhoppningsvis kommer att få ytterligare tillskott av andra givare med tanke på att åklagarämbetet har en ledande roll i utredningen av brotten mot mänskliga rättigheter, av yttersta vikt även i efter det att sanningskommissionens färdigställt sin rapport.

Det svenska stödet går specifikt till löner för åklagarassistenter på tre fältkontor (där MR övergreppen var som mest förekommande) samt utrust-

ning för att kunna leda och genomföra arbetet med utgrävningar av massgravar.

vi) Transparencia

Sida-bidrag: 620.000 SEK för en 8 månaders period under 2002.

Projektet har ytterligare dragit ut på tiden, främst beroende på politiska omständigheter. Aktiviteterna för spridning och allmän debatt av det utkast till vallag som är meningen att bli en produkt av detta projekt har tvingats skjutas på framtiden på grund av politiska omständigheter.

Det finns nu reella förhoppningar om att utkastet kommer att diskuteras och antas i konstitutionsutskottet och senare i plenum under 2003.

DFID kommer att ta vid när den svenska finansieringen avslutas.

I detta arbete har International IDEA tillsammans med Transparencia varit en viktig part främst som facilitator i de olika diskussionsgrupperna.

Ytterligare stöd till Transparencia inom ramen för deras treåriga institutionella plan är under utvärderande.

3.2 Svenska enskilda organisationer

I Sidas regi anordnas regelbundna lokala biståndsmöten där representanter för olika svenska biståndsorganisationer, samt även svenska JPO och BBEare, deltar. Träffarna fungerar som kanal för utbyte av information, diskussion av aktuella politiska/sociala händelser, deltagande och information av tillresande från biståndsrelaterade myndigheter/organisationer/institutioner.

Flera svenska enskilda organisationer bedriver verksamhet i Peru sedan många år, de flesta med egen närvaro i landet. (Diakonia, Rädda Barnen, Lutherhjälpen och Svenska Kyrkans Mission, Svalorna, Caritas)

3.3 KTS-kontraktsfinansierat tekniskt bistånd

Sidas strävan att införa kostnadsdelning i utvecklingssamarbetet i Peru genom kontraktsfinansierat tekniskt samarbete kommer förhoppningsvis att börja förverkligas under 2003. Efter introduktionsbesök under förra rapporteringsperioden återkom den regionala rådgivaren för KTS till Lima i syfte att föra samtal med utvalda institutioner som led i förberedelserna inför projektformuleringskurs i Peru under mars/april. Det föreligger redan framskridna projektförslag från bl.a. statistikmyndigheten och miljömyndigheten.

Andra intresserade institutioner är riksrevisionverket (Contraloria General de la República) folkräkningsmyndigheten (Reniec), ombudsmannaämbetet, Cuzco kommun, Lambayeques regionala styre och det nyligen etablerade decentraliseringsrådet (Consejo Nacional de Descentralización).

Projektformuleringskursen hölls som planerat i månadsskiftet mars/april i Lima med aktivt deltagande av de åtta utvalda institutionerna. Sida har för kurshanteringen anlitat en extern konsult, expert i LFA metoden. Institutionerna skall inom kort inkomma med mer konkreta projektförslag med hjälp av handledning via e-mail och ett återbesök av konsulten. De slutgiltiga förslagen kommer att utvärderas av Sida för möjligt stöd.

4. Övrigt utvecklings-samarbete

4.1 Regionala insatser med inverkan på Peru

Comisión Andina de Juristas (CAJ)

Baserad i Lima, Peru och arbetar i den andinska regionens sex länder. Andinska Juristkommissionen har ett pågående svenskt institutionellt stöd för sin regionala verksamhet för perioden 2001–2003. (MSEK 5.0/år) Deras verksamhet handlar till stor del om att på basis av den expertis CAJ besitter tillhandahålla stöd och rådgivning till andra organisationer och aktörer i den andinska regionen som på olika sätt och i olika roller arbetar med demokratisering, mänskliga rättigheter och stärkande av rättsstaten. Detta omfattar bl a utbildning, nätverksbyggande och informationsspridning.

Barnombudsmannen (BO)

Peru är ett av fem länder som ingår som pilotländer i Barnombudsmannens projekt "A best for the Children Data, ABCD Approach". Det rör sig om ett informationssamlingssystem där man kan få en bild av barnets situation ur ett barnperspektiv där hänsyn tas till barns åsikter. BO utför själva undersökningen i samordning med lokala institutioner, i Perus fall Universidad de Lima och Defensoría del Pueblo och den enskilda organisationen "Acción por los Niños".

PROMESHA

Sedan 1995 finansierar Sida/INEC/URBAN "El Programa de Capacitación para el Mejoramiento Socio-Habitacional (PROMESHA) som utförs av HDM vid Lunds Universitet. Den fjärde fasen av programmet (jan 2000–dec 2003) implementeras nu i sju länder i Latinamerika varav Peru är ett. Programmålet för denna fas IV är att bidra till bättre boendeförhållanden för låginkomstgrupper i Latinamerika genom ett mer effektivare användande av resurser och större medvetande bland beslutsfattare. Den peruanska motparten är DESCO.

Fidh

Under perioden januari 2000–december 2002 har Fidh fått RELA stöd för delfinansiering av ett regionalt program för juridiskt samarbete i Latin Amerika. Programmet syftade till att uppnå en högre respekt och efterlevnad av mänskliga rättigheter i Colombia, Mexiko och Peru

genom att de nationella medlemsorganisationernas kapacitet samt det regionala samarbetet mellan dem stärks. En ny treårsansökan är under utvärdering. I Peru har APRODEH och CEDAL varit mottagare av stöd.

UN-LiREC

(The United Nations Regional Centre for Peace, Disarmament and Development in Latin America and the Caribbean – FN:s center för fred, nedrustning och utveckling)
FN centret, med säte i Lima, har ett brett program som täcker 33 länder i Latinamerika och Karibien.

Utrikesdepartementet har sedan flera år givit finansiellt stöd till centret. Sida beslutade nyligen om ytterligare ett tvåårigt stöd för perioden 2003–2005 på 8.0 MSEK. Medlen ska gå till dels organisationsstöd, dels till två projekt: DD&R (Disarmament, Demobilization and Reintegration) och ”NGO Capacity building”.

DD&R programmet syftar till att underlätta samarbetet och stärka befintliga resurser kring konflikthantering och integrering – förhållandet mellan säkerhet och hållbar utveckling. Programmet ”NGO Capacity Building” syftar till att erbjuda kapacitetsutveckling åt nationella och regionala NGO-strukturer involverade i arbetet kring olaglig handel med vapen, ammunition och sprängämnen.

Internationella Röda Korset

Sverige stödjer IRKs verksamhet i Peru under 2003 med 2.0 MSEK.

En stor del av arbetet ägnas åt besök hos frihetsberövade som ej behandlas i enlighet med humanitär rätt. Ett annat viktigt område utgörs av utbildning inom humanitär rätt för militär och polis.

4.2 Internationella kurser

Information om ca 25 olika Sida finansierade internationella kurser har spridits till berörda instanser under perioden. Intresset för vissa kurser är stort, för andra inte alls. Det har varit sökanden till endast 5 av dessa kurser under perioden. Detta kan bero på begränsad vidare spridning av berörda myndigheter och institutioner till intressenter. Tyvärr är goda engelskkunskaper inte utbredda i Peru vilket bidrar till att många intresserade inte kan söka. Eftersom deltagarna får svar direkt blir Sidas person i Lima inte alltid informerad om en peruansk sökande blivit antagen.

En regional kurs vars första modul hölls i Santiago de Chile förra året tilldrog sig enormt intresse från sökanden i regionen inte bara på grund av kursens innehåll vilket var ”lokal demokrati och avfallshantering” utan även genom det faktum att kursen hölls på spanska och på det viset öppnade möjligheterna för ett avsevärt större antal sökande. Erfarenhetsutbyte under kursens gång mellan olika institutioner från länder i regionen var av stort värde för deltagarna. Detta bekräftades vid Sida-representants närvaro under delar av kursen. Ytterligare två moduler ingår i kursen, en i Sverige i vår och en i Cuzco, Peru i höst.

4.3 JPO/BBE

Uttagning för två Sida finansierad BBE-tjänster i Peru är på gång. En till Defensoría del Pueblos handikappavdelning och en till Comisión Andina de Juristas (CAJ)/Andinska Juristkommissionen.

5. Givarsamordning

Den informella grupp av givare som möts regelbundet för debatt och diskussion inom teman såsom MR, demokrati, rättsstat, m m. (Grupo de Gobernabilidad) har fortsatt under perioden. Ett antal undergrupper med specifika teman har formats (decentralisering, ombudsmannaämbetet, juridiska sektorn, val). I gruppen deltar de flesta EU länder som har projekt inom ovan nämnda områden samt Canada, USA, UNDP, Schweiz och EU-KOM. Därmed samordnas på ett bättre sätt stödet till Ombudsmannaämbetet och sanningskommissionen.

6. Administration, bemanning

Inom konsulatet finns en Sidafinansierad nationell programhandläggare (svensk medborgare), underställd svenska ambassaden i Santiago de Chile, som handlägger utvecklingssamarbetet på plats i nära samråd med Sidas Latinamerikaavdelning i Stockholm.

Att halvera fattigdomen i världen till år 2015 är vår tids största utmaning. Det kräver samarbete och uthållighet. Samarbetsländerna ansvarar för sin utveckling. Sida förmedlar resurser och utvecklar kunskap och kompetens. Det gör världen rikare.

STYRELSEN FÖR INTERNATIONELLT
UTVECKLINGSSAMARBETE

105 25 Stockholm
Besöksadress: Sveavägen 20
Telefon: 08-698 50 00
Telefax: 08-698 56 15
www.sida.se, info@sida.se